

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 190 (XXXIV) — Nr. 671

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marți, 5 iulie 2022

SUMAR

Pagina

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE
ȘI JUSTIȚIE

Decizia nr. 38 din 9 iunie 2022 (Completul pentru dezlegarea
unor chestiuni de drept în materie penală) 2–16

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

DECIZIA Nr. 38

din 9 iunie 2022

Dosar nr. 782/1/2022

Daniel Grădinaru	— președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Maricela Cobzariu	— judecător la Secția penală
Adina Claudia Cioflan	— judecător la Secția penală
Eleni Cristina Marcu	— judecător la Secția penală
Valerica Voica	— judecător la Secția penală
Mircea Mugurel Șelea	— judecător la Secția penală
Leontina Șerban	— judecător la Secția penală
Ana Hermina Iancu	— judecător la Secția penală
Adriana Ispas	— judecător la Secția penală

Pe rol soluționarea sesizării formulate de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția penală, în Dosarul nr. 4.184/107/2017/a9.1, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„În interpretarea art. 250² din Codul de procedură penală, care este natura juridică a termenului de 6 luni în cursul urmăririi penale, respectiv 1 an în cursul judecării, în cadrul căruia este necesară verificarea periodică a subzistenței temeiurilor care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii?”.

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 36 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Daniel Grădinaru.

Conform dispozițiilor art. 38 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare, la ședința de judecată a participat domnul Costin Cristian Pușcă, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite.

Judecător-raportor a fost desemnat, conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală, doamna judecător Adina Claudia Cioflan, judecător în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Nicoleta Eucarie.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 782/1/2022 aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

De asemenea, a menționat că la dosar au fost transmise puncte de vedere de către curțile de apel Alba Iulia, Bacău, Brașov, București, Constanța, Cluj, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Suceava, Târgu Mureș și Timișoara și unele instanțe arondate acestora, precum și de către Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara, Facultatea de Drept din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași și Facultatea de Drept din cadrul Universității „Nicolae Titulescu” din București.

În continuare, s-a învederat că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, care a fost înaintat părților, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt cereri sau excepții de formulat, a solicitat doamnei procuror să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema supusă dezbaterii în Dosarul nr. 782/1/2022.

Reprezentantul Ministerului Public a solicitat respingerea sesizării, ca inadmisibilă, întrucât, în cauză, nu este îndeplinită una dintre condițiile necesare privind admisibilitatea sesizării formulate, respectiv cea privind existența unei chestiuni de drept de care să depindă soluționarea pe fond a cauzei.

Astfel, a arătat că această sintagmă a fost folosită de legiuitor tocmai pentru a desemna legătura dintre chestiunea de drept supusă dezlegării și procesul penal în curs, și nu rezolvarea unei cereri incidentale invocate pe parcursul judecării cauzei în ultimă instanță.

Aceasta a fost și rațiunea avută în vedere de legiuitor care, prin art. 102 pct. 284 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesuale penale, a modificat conținutul art. 475 din Codul de procedură penală ce reglementează condițiile de admisibilitate a sesizării formulate în vederea pronunțării de către instanța supremă a unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, introducând expresia „pe fond”, care lipsea din prima formă adoptată a Codului, prin reformularea textului de lege menționat urmărindu-se tocmai excluderea de la această procedură ce vizează asigurarea unei practici judiciare unitare a problemelor de drept de care nu depinde soluționarea pe fond a litigiilor penale, chestiuni ce urmează a fi supuse interpretării numai pe calea recursului în interesul legii, în situația în care sunt îndeplinite și celelalte condiții de admisibilitate reglementate de Codul de procedură penală.

Reprezentantul Ministerului Public a evidențiat necesitatea ca dezlegarea chestiunii de drept care formează obiectul sesizării să fie determinantă pentru rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal, aspect pe care sesizarea formulată, prin conținutul ei, nu îl îndeplinește.

De asemenea, a arătat că măsura asigurătorie nu constituie, prin ea însăși, o acoperire a pagubei, având doar rolul de a garanta repararea ei. Totodată, existența acestei măsuri nu este de natură a contribui la stabilirea soluției pe fond a laturii civile sau penale în prezenta cauză, ea urmând a facilita recuperarea pagubei produse prin infracțiune, acoperirea cheltuielilor judiciare sau confiscarea bunurilor.

În consecință, a solicitat respingerea sesizării, ca inadmisibilă, arătând că stabilirea naturii juridice a termenelor prevăzute de art. 250² din Codul de procedură penală reprezintă o chestiune incidentală, iar răspunsul la întrebarea ce face obiectul sesizării nu influențează soluția ce ar putea fi dată

raportului juridic de conflict dedus judecării și nici rezolvarea acțiunii civile.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, domnul judecător Daniel Grădinaru, a acordat cuvântul membrilor completului să adreseze întrebări reprezentantului Ministerului Public.

Constatând că nu sunt întrebări de formulat de către membrii completului, președintele formațiunii de judecată, domnul judecător Daniel Grădinaru, a declarat dezbaterile închise și a reținut dosarul în pronunțare.

ÎN ALTA CURTE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea din data de 22 martie 2022, Curtea de Apel Alba Iulia — Secția penală, în baza art. 475 din Codul de procedură penală, a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept referitoare la interpretarea art. 250² din Codul de procedură penală, *respectiv: care este natura juridică a termenului de 6 luni în cursul urmăririi penale, respectiv 1 an în cursul judecării, în cadrul căruia este necesară verificarea periodică a subzistenței temeiurilor care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii?*

II. Expunerea succintă a cauzei

Curtea de Apel Alba Iulia — Secția penală este investită, în ultimul grad de jurisdicție, cu soluționarea contestației formulate împotriva Încheierii penale nr. 25 din 3.03.2022, pronunțată de Tribunalul Alba în Dosarul nr. 4.184/107/2017/a9.1, de către intimata A.

Prin încheierea contestată s-a dispus, în temeiul art. 250² din Codul de procedură penală, menținerea măsurii sechestrului asigurător, instituit prin Ordonanța procurorului din data de 7.12.2016, emisă în Dosarul de urmărire penală nr. 6D/P/2013 al D.I.I.C.O.T. — Serviciul Teritorial Alba Iulia, asupra bunului imobil, respectiv cota de 2/3 din imobilul teren intravilan, situat administrativ în municipiul Cluj-Napoca, (...) UAT Cluj-Napoca aparținând numitei A., CNP (...), având domiciliul în (...), județul Sibiu.

În baza art. 275 alin. (3) din Codul de procedură penală, cheltuielile judiciare avansate de stat au rămas în sarcina acestuia.

Pentru a pronunța această soluție Tribunalul Alba a reținut, în esență, următoarele:

Dosarul a fost format prin disjungerea Cauzei nr. 184/107/2017/a9 a Tribunalului Alba, în care s-au verificat măsurile preventive dispuse în Dosarul de urmărire penală nr. 6D/P/2013 al D.I.I.C.O.T. — Serviciul Teritorial Alba Iulia, motivat de cererile de amânare formulate de A., inclusiv la termenul din 28.02.2022.

Privitor la tardivitatea verificării măsurii asigurătorii, instanța a respins excepția tardivității verificării acestei măsuri asigurătorii în ceea ce o privește pe A., considerând că termenele de 6 luni, respectiv un an, nu sunt termene de decădere, ci termene de recomandare, și, mai mult, s-a apreciat că nu se poate face o analogie juridică în procedura penală cu termenele privitoare la verificarea de către instanță a măsurilor preventive pentru faptul că, în situația măsurilor asigurătorii, legiuitorul nu a prevăzut expres ca fiind cauză de încetare de drept a măsurilor de siguranță neverificarea lor în termenele de 1 an, respectiv de 6 luni, așa cum este în cazul măsurilor preventive.

De asemenea, s-a constatat că în Dosarul nr. 4.184/107/2017/a9 au fost acordate trei termene de judecată (17.02.2022, 24.02.2022 și 28.02.2022), iar la al treilea termen

de judecată din data de 28.02.2022 aceasta, în mod deliberat, a formulat cerere de amânare în vederea pregătirii apărării, deși avea cunoștință despre faptul că urma să se verifice măsura asigurătorie înainte de data de 17.02.2022, conform notei telefonice din data de 16.02.2022, ora 14.20 (fila 6, dosar); conform notei telefonice din data de 17.02.2022 (fila 17, dosar) s-a comunicat faptul că A. nu mai are calitatea de asociat și că unicul asocial al T. este O., așa cum rezultă și din fișa ORC transmisă de către acesta la dosar, astfel că pentru termenul din data de 24.02.2022 nu a mai fost citată, însă întrucât la acel termen s-a depus, de către administratorul T., Decizia civilă 132/A/2021 pronunțată în dosar (...) a Curții de Apel Cluj, care atesta faptul că imobilul a revenit în proprietatea lui A., s-a dispus amânarea cauzei și citarea acesteia pentru data de 28.02.2022, astfel că, în aceeași zi, de 24.02.2022, ora 16.10 (fila 56, dosar) a fost citată telefonic pentru termenul din data de 28.02.2022, iar la acest termen, deși avea cunoștință din data de 24.02.2022 despre verificarea măsurii asigurătorii cu privire la imobilul în litigiu și despre care știa încă din data de 17.02.2022, A. a solicitat amânarea cauzei, motiv pentru care s-a dispus disjungerea cauzei, formarea prezentului dosar și fixarea termenului de soluționare pentru data de 3.03.2022, dată la care a fost ridicată de către apărătorul ales excepția tardivității.

S-a arătat în considerente că, așa cum rezultă din actul de sesizare, cu privire la bunul aparținând S.C. T. S.R.L., prin ordonanța de sechestrul din 7.12.2016 s-a dispus, în vederea asigurării măsurii confiscării speciale și extinse, instituirea măsurii asigurătorii a sechestrului, începând cu data de 7.12.2016, asupra următorului bun imobil, aparținând T. — S.R.L., număr de ordine în registrul comerțului J12/3690/2015 atribuit la data de 8.12.2015, CUI 35303341, cu sediul social în comuna (...), județul Cluj, și anume:

— cota de 2/3 dintr-un imobil situat administrativ în municipiul Cluj-Napoca, (...) UAT Cluj-Napoca, pe care a dobândit-o potrivit contractului de vânzare-cumpărare autenticat la data de 30.09.2016, de notar (...), Încheiere de autentificare nr. 3.117.

Măsura a fost motivată de faptul că acest teren a fost achiziționat inițial de către inculpatul S. cu fonduri obținute în urma unei infracțiuni de spălare de bani.

Astfel, cota de 2/3 din acest teren situat în municipiul Cluj-Napoca, (...), a fost achiziționată de către inculpatul S. la data de 13.10.2015 de la S.C. (...), prin contractul de vânzare-cumpărare ce a fost autenticat la notarul public (...), în data de 13.10.2015, Încheiere de autentificare nr. 2.543. Restul cotei de 1/3 din acest teren a fost achiziționată la aceeași dată de P. și soția acestuia ca bun comun. Odată cu achiziția au fost preluate și drepturile și obligațiile ce decurg din Autorizația de construire nr. 1.197 din 1.10.2015. Valoarea totală de achiziție a terenului a fost de 204.600 euro. Valoarea în lei a tranzacției a fost de 903.575 lei (curs lei/euro 4,4163), iar partea lui S. a fost de 602.383 lei.

Ulterior, pe parcursul desfășurării urmăririi penale, după ce inculpatul S. a fost eliberat din arestul preventiv, acesta a înstrăinat cu titlu gratuit acest teren (cotă din teren) către prietena sa, numita A.

Astfel, s-a arătat de instanța de fond că, la data de 7.07.2016, prin contract de donație, inculpatul S. donează către A. (actuala sa prietenă/logodnică) această cotă de 2/3 din teren. Ulterior, la data de 30.09.2016, A. vinde această cotă de teren către S.C. (...), cu suma de 222.570 lei.

S.C. T. — S.R.L. a fost înmatriculată la O.R.C. de pe lângă Tribunalul Cluj la data de 7.12.2015. Societatea a avut ca asociați și administratori inițial pe inculpatul S. (33% din părțile sociale), suspectul P. (33% din părțile sociale) și martorul O. (34% din părțile sociale).

Potrivit unui act de cesiune din 21.09.2016, inculpatul S. și suspectul P. ies ambii din societate, cesionându-și părțile sociale la valoarea nominală către A., care ajunge să dețină 66% din părțile sociale, fiind numită și administrator.

La momentul sesizării instanței, capitalul social era deținut de A. (66%) și D. (34%), ambii având și calitatea de administratori.

S-a precizat că, în prezent, la momentul verificării măsurii asigurătorii, conform Deciziei civile nr. 132/A/2021 pronunțate în Dosarul nr. 3.627/117/2019* al Curții de Apel Cluj, rezultă că proprietatea asupra terenului în litigiu a revenit lui A. (fila 9 dosar).

Instanța a reținut că de la început acest imobil a fost grevat de sarcini, respectiv măsura sechestrului asigurător dispusă de procuror prin ordonanța din 7.12.2016, măsură care a fost înscrisă și în cartea funciară, astfel că s-a menținut indiferent de proprietarul imobilului; chiar dacă acest teren a revenit în proprietatea lui A., imobilul este în continuare grevat de sechestrul asigurător dispus de procuror în dosar.

Sechestrul a fost instituit prin ordonanța procurorului tocmai pentru asigurarea măsurii confiscării speciale extinse, întrucât procurorul a susținut că inculpatul S. ar fi achiziționat acest teren cu banii obținuți în urma unei infracțiuni de spălare de bani, iar ulterior l-ar fi înstrăinat, donându-l numitei A., logodnica sa.

Examinând actele dosarului în raport cu infracțiunea pentru care se fac cercetări în dosar, tribunalul a apreciat că această măsură a fost în mod legal și temeinic luată de către procurorul de caz, în vederea evitării ascunderii, înstrăinării sau sustragerii de la urmărire a bunului menționat, de la acoperirea prejudiciului, la asigurarea unei eventuale confiscări speciale sau extinse, precum și de la plata cheltuielilor de judecată.

S-au redat dispozițiile art. 250² din Codul de procedură penală, astfel cum a fost introdus prin Legea nr. 6 din 18 februarie 2021 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/1.939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO).

Instanța a reținut că măsurile asigurătorii sunt definite în doctrina juridică drept „măsuri procesuale cu caracter real care au ca efect indisponibilizarea bunurilor mobile și imobile care aparțin suspectului, inculpatului sau părții responsabile civilmente, în vederea confiscării speciale, a confiscării extinse, executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori acoperirii despăgubirilor civile”.

Prin instituirea lor se blochează orice activitate a suspectului, a inculpatului, a persoanei responsabile civilmente sau a oricărei persoane în posesia sau proprietatea căreia se află bunurile care urmează să fie supuse confiscării.

Aceste activități pot consta în ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor.

Instituirea unei măsuri asigurătorii obligă organul judiciar să stabilească un raport rezonabil de proporționalitate între scopul pentru care măsura a fost dispusă (de exemplu, în vederea acoperirii despăgubirilor civile), ca modalitate de asigurare a interesului general, și protecția dreptului persoanei acuzate de a se folosi de bunurile sale, pentru a evita să se impună o sarcină individuală excesivă.

Tribunalul a apreciat că sechestrul asigurător este legal aplicat în condițiile art. 249 din Codul de procedură penală, această măsură fiind instituită în vederea unei eventuale confiscări speciale a bunului sechestrat, acoperirii prejudiciului civil și a cheltuielilor de judecată.

În consecință, ținând cont că scopul și condițiile legale sunt îndeplinite pentru aplicarea și menținerea sechestrului asigurător, că măsura este proporțională cu scopul pentru care

s-a dispus și necesară derulării în continuare a judecății și că instituirea și menținerea sechestrului asigurător nu se constituie într-o judecată asupra acuzației, ci este doar o măsură provizorie, în temeiul art. 250² din Codul de procedură penală, a menținut măsura sechestrului asigurător.

Împotriva Încheierii penale nr. 25/3.03.2022 pronunțate de Tribunalul Alba în Dosarul nr. 4.184/107/2017/a9.1 a declarat contestație intimata A.

În calea de atac formulată, prin apărător ales cu delegație depusă la dosar, a depus în scris motivele contestației solicitând în esență, în principal, constatarea ca fiind încetată de drept măsura sechestrului asigurător instituită prin ordonanța din data de 7.12.2016, iar, în subsidiar, ridicarea măsurii sechestrului asigurător instituit asupra imobilului situat administrativ în municipiul Cluj-Napoca, (...) UAT Cluj-Napoca.

În raport cu solicitarea constatării încetării de drept a măsurii sechestrului asigurător, s-a arătat de contestatoare în expunerea scrisă a motivelor contestației că în fața judecătorului fondului a fost invocată încetarea de drept a măsurii asigurătorii în raport cu faptul că verificarea acesteia s-a realizat după împlinirea termenului de un an impus de prevederile art. 250² din Codul de procedură penală, iar instanța de fond a înțeles să respingă excepția tardivității măsurii, apreciind că termenul de un an nu este un termen de decădere, ci termen de recomandare, și că nu se poate face analogie în procedura penală cu termenele privitoare la verificarea de către instanță a măsurilor preventive, în situația măsurilor asigurătorii, legiuitorul neprevăzând expres ca fiind cauză de încetare de drept a măsurii prin neverificarea acesteia în termen de un an.

A susținut contestatoarea în motivele depuse în scris că, în primul rând, nu a existat un termen de judecată la data de 17.02.2022, iar în al doilea rând procedura de citare cu ea în calitate de intimată în acest dosar s-a realizat pentru prima dată pentru termenul din data de 28.02.2022 printr-un sms transmis în după-amiaza zilei de vineri, 25.02.2022. Faptul că în data de 17.02.2022 a fost apelată și a fost întrebată dacă deține vreo calitate în cadrul S.C. T. — S.R.L., iar răspunsul a fost negativ, nu poate echivala cu îndeplinirea vreunei proceduri de citare. În al treilea rând, a susținut că, deși instanța de fond a reținut că pentru termenul de judecată din data de 24.02.2022 nu a fost citată, tot instanța de fond a reținut că avea cunoștință despre acest termen încă din data de 17.02.2022.

S-a arătat, sub acest aspect, că în toată această procedură a judecării măsurilor asigurătorii nu este culpa sa faptul că pentru prima dată în această cauză s-a stabilit termen de verificare în data de 24.02.2022, cu 4 zile înainte de expirarea termenului de un an, că întreaga procedură de citare a fost una haotică realizată în ultimul moment cu mesaje de tip sms transmise cu o zi înainte de termenul de judecată (a se vedea procedura de citare pentru termenul din data de 3.03.2022) sau că pentru data de 24.02.2022 încă nu era clar identificat cadrul procesual cu privire la dosarul asociat.

A mai arătat contestatoarea că nu a invocat o excepție a tardivității astfel cum în mod eronat a reținut instanța de fond, ci a solicitat instanței să constate că măsura a încetat de drept ca urmare a faptului că nu a fost verificată în interiorul termenului de un an, astfel cum a fost stabilit prin art. 250² din Codul de procedură penală, iar aprecierea solicitării drept o excepție a tardivității denotă faptul că instanța s-a pronunțat pe altceva decât s-a cerut.

În continuare, contestatoarea a arătat că aprecierea cu privire la natura termenului de verificare goleşte de conținut obligativitatea verificării măsurii asigurătorii.

S-a invocat că prin Legea nr. 6/2021 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/1.939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere

în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO) au fost aduse modificări în cadrul Codului de procedură penală, iar una dintre ele vizează obligația organelor judiciare de a verifica periodic măsurile asigurătorii.

Astfel, s-a susținut că, în raport cu prevederile art. 250² din Codul de procedură penală, instanța de judecată verifică periodic, dar nu mai târziu de 6 luni în cursul urmăririi penale, respectiv un an în cursul judecării, dacă subzistă temeiurile care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii. Una dintre rațiunile instituirii acestui text de lege a fost tocmai aceea de a asigura că durata măsurilor asigurătorii este rezonabilă în raport cu complexitatea cauzei și obiectul acesteia, aspecte care pot fi respectate mai ușor dacă organele judiciare au obligația de a verifica asemenea măsuri, și nu doar posibilitatea ridicării lor la cerere ori, eventual, din oficiu.

Instanța de fond a apreciat acest termen ca fiind unul de recomandare întrucât legiuitorul nu a prevăzut expres ca fiind cauză de încetare de drept a măsurilor asigurătorii neverificarea lor în termenele impuse de textul de lege.

Contestatoarea a arătat că apreciază criticabilă această afirmație și consideră că termenele de 6 luni, respectiv de 1 an instituite de art. 250² din Codul de procedură penală sunt termene substanțiale, motiv pentru care sancțiunea nerespectării lor nu poate fi alta decât încetarea de drept a măsurii, în timp ce doar procedura de verificare a măsurilor asigurătorii este guvernată prin norme cu caracter procedural. Astfel, instituția verificării măsurilor asigurătorii are un caracter mixt, respectiv de drept substanțial în ceea ce privește conținutul material al instituției (existența dreptului) și de drept procesual în ceea ce privește formalitatea și modalitatea exercițiului aceluși drept, iar în raport cu acest aspect este evident că dispozițiile legale anterior citate impun o obligație, și nu o recomandare în sarcina instanței de judecată de a efectua o verificare a măsurii în termenul impus.

Prin urmare, consecința firească a nerespectării obligației, respectiv a neexercitării dreptului de către organul judiciar, nu poate consta decât în decăderea acestuia din dreptul său (de a dispune menținerea, ridicarea, restrângerea sau extinderea măsurilor asigurătorii) și nulitatea actului făcut peste termen, conform art. 280 și următoarele din Codul de procedură penală, iar în cazul în care s-ar îmbrățișa opinia instanței de fond ar însemna că termenele prevăzute de legiuitor ar avea natura unui termen de recomandare, ceea ce ar presupune că verificarea măsurilor asigurătorii ar avea caracter facultativ pentru instanța de judecată. Acest aspect nu poate fi avut în vedere atât timp cât legiuitorul a tranșat printr-o normă imperativă obligația instanței de a verifica periodic, dar nu mai târziu de un an dacă subzistă temeiurile care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii.

Prin Încheierea din 22 martie 2022, Curtea de Apel Alba Iulia — Secția penală a constatat îndeplinite toate cerințele de admisibilitate prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală și a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, prin care să se statueze asupra problemei de drept expuse în preambulul prezentului raport.

În baza art. 476 alin. (2) din Codul de procedură penală s-a dispus suspendarea cauzei până la pronunțarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a deciziei privind chestiunea de drept supusă dezlegării.

III. Punctul de vedere al completului care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

Instanța de trimitere, subsecvent prezentării situației de fapt și motivelor solicitării de sesizare a instanței supreme, a

constatat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală.

În acest sens s-a reținut:

— *cauza se află pe rolul Curții de Apel Alba Iulia, instanță investită cu soluționarea contestației la încheierea de verificare a măsurilor asigurătorii conform art. 250² din Codul de procedură penală pronunțată de Tribunalul Alba;*

— *există o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei.*

Astfel cum s-a reținut în Decizia nr. 65/2021 pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, chestiunea de drept trebuie să fie esențială, în sensul că de lămurirea ei depinde soluționarea pe fond a cauzei, context în care noțiunea de „soluționare pe fond” trebuie înțeleasă în sens larg, incluzând nu numai problemele de drept material, ci și pe cele de drept procesual, cu condiția ca de rezolvarea acestora să depindă soluționarea pe fond a cauzei, astfel cum s-a conturat jurisprudența instanței supreme în cadrul acestui mecanism de unificare a practicii judiciare.

— *asupra acestei chestiuni Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat anterior printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și, conform verificărilor efectuate, nu există un recurs în interesul legii în curs de soluționare având același obiect.*

În ceea ce privește utilitatea unei interpretări unitare oferite de Înalta Curte de Casație și Justiție, instanța de trimitere a arătat că aspectul lacunar al formulării textului art. 250² din Codul de procedură penală a condus la dezvoltarea unei adevărate instituții *sui generis*, adiacentă prevederii legale, ce a făcut obiectul unor discuții de practică neunitară.

Introducerea acestui text legal, cum bine rezultă din expunerea de motive a Legii nr. 6/2021 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/1.939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO), a fost generată de practica CEDO, care a sancționat lipsa analizării proporționalității menținerii măsurii pentru durate de timp extrem de lungi, însă nu a impus niciodată termene în care să se efectueze verificarea din oficiu, aprecierea aparținând organelor judiciare. Legiuitorul nostru a optat pentru o soluție mai puțin permisivă și a impus termene-limită printr-o reglementare incompletă.

Astfel, a făcut trimitere la cele două orientări jurisprudențiale conturate, exemplificând și hotărâri judecătorești în acest sens (Decizia nr. 39/23.04.2021 a Curții de Apel Brașov, respectiv Decizia nr. 687/27 iulie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Decizia nr. 524/25 mai 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Decizia nr. 709/17 august 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Decizia nr. 701/10 august 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție).

IV. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele judecătorești arondate

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală, cu referire la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, s-a solicitat punctul de vedere al instanțelor judecătorești asupra chestiunii de drept supuse dezlegării.

În urma consultării instanțelor de judecată s-a constatat că opiniile conturate nu sunt unitare, unele instanțe opinând în sensul că termenele prevăzute de art. 250² din Codul de procedură penală sunt termene de recomandare, în timp ce alte instanțe au opinat în sensul că aceste termene sunt unele substanțiale, de decădere.

Într-o primă orientare, majoritară, s-a apreciat că termenele instituite de prevederile art. 250² din Codul de

procedură penală sunt termene de recomandare, în acest sens fiind punctele de vedere exprimate de *curțile de apel* Bacău, Iași, Pitești, Oradea și Timișoara, *tribunalele* Alba, Bacău, Bihor, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Brașov, București, Buzău, Caraș-Severin, Constanța, Covasna, Galați, Harghita, Iași, Ilfov, Maramureș, Sălaj, Suceava, Timiș și Vaslui, precum și *judecătoriile* Alba Iulia, Buhuși, Iași, Lugoj, Moldova Nouă, Piatra-Neamț, Reșița, ale sectoarelor 1, 2, 4 și 6 București, Târgu-Neamț, Vaslui și Zalău.

În argumentarea opiniei exprimate, instanțele mai sus amintite au apreciat, în esență, că legislația procesual penală nu prevede o sancțiune similară celei reglementate în materia de măsuri preventive reglementată de art. 241 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, aceea a încetării de drept a măsurii în cauză.

În lipsa unui text de lege care să prevadă expres că neverificarea subzistenței temeiurilor care au stat la baza luării/menținerii măsurilor asigurătorii conduce la încetarea de drept a măsurilor asigurătorii, o atare sancțiune nu poate fi presupusă și, pe cale de consecință, nici constatată a fi intervenit. Dacă legiuitorul ar fi dorit să instituie o atare sancțiune în cazul măsurilor asigurătorii, ar fi reglementat-o expres, astfel cum este situația măsurilor preventive. Or, în lipsa unei atari dispoziții exprese sancționatoare, este nepermis a se face analogic cu sancțiunea care intervine în cazul nerespectării termenelor de verificare a măsurilor preventive.

Ca un argument în plus, cu referire exactă la măsurile asigurătorii, legiuitorul a prevăzut expres un caz de încetare a măsurilor asigurătorii, respectiv cel instituit de prevederile art. 397 alin. (5) din Codul de procedură penală, potrivit căruia măsurile asigurătorii încetează de drept în termen de 30 de zile de la pronunțarea hotărârii prin care acțiunea civilă a fost lăsată nesoluționată în temeiul art. 25 alin. (5) din Codul de procedură penală, iar persoana vătămată nu a introdus acțiune civilă la instanțe. Or, este lesne de observat că în situațiile în care legiuitorul a dorit să instituie o astfel de sancțiune, precum cea a încetării de drept, a reglementat-o în mod expres.

În **opinia contrară, minoritară**, s-a apreciat că termenele instituite de prevederile art. 250² din Codul de procedură penală sunt termene substanțiale, de decădere, în acest sens fiind punctele de vedere exprimate de *curțile de apel* Galați și Timișoara, *tribunalele* Arad, Hunedoara, Ialomița, Sibiu, Neamț, Teleorman și Tulcea, precum și *judecătoriile* Alexandria, Bârlad, Beiuș, Bistrița, Bolintin-Vale, Caransebeș, Huși, Onești, Oravița, Podul Turcului, Pogoanele, Râmnicu Sărat, Roman, Roșiori de Vede, Rupea, ale sectoarelor 3 și 5 București, Timișoara, Videle și Zimnicea.

În susținerea acestei opinii, s-a arătat, în esență, că modificarea legislativă intervenită prin Legea nr. 6/2021 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/1.939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO) a instituit în sarcina organelor judiciare obligația de verificare din oficiu a subzistenței temeiurilor măsurilor asigurătorii pe parcursul procesului penal, în termenele prevăzute de lege (6 luni în faza de urmărire penală, respectiv 1 an în cursul judecății).

Din expunerea de motive a actului normativ evocat se observă că această modificare a survenit ca soluție la dificultățile practice întâmpinate de instituțiile statului însărcinate cu valorificarea unor bunuri indisponibilizate pentru perioade îndelungate, reliefându-se astfel necesitatea ca organele judiciare să se asigure că bunurile indisponibilizate rămân la o valoare care să permită recuperarea prejudiciului, aplicarea măsurii de siguranță a confiscării, plata amenzii ori a cheltuielilor

judiciare, fără a deveni generatoare de costuri ridicate, care să nu poată fi acoperite din valorificarea lor.

În schimb, s-a susținut că termenele sunt unele substanțiale, motiv pentru care sancțiunea nerespectării acestora este încetarea de drept a măsurii asigurătorii, în timp ce doar procedura de verificare a măsurilor asigurătorii este guvernată de norme cu caracter procedural. Cu alte cuvinte, instituția verificării măsurilor asigurătorii are un caracter mixt, respectiv de drept substanțial în ceea ce privește conținutul material al instituției (existența dreptului) și de drept procesual în ceea ce privește formalitatea și modalitatea exercitării aceluși drept.

De asemenea, norma în discuție reglementează o obligație procedurală pozitivă în sarcina organului judiciar, iar nu o simplă posibilitate. Existența acestei obligații presupune și existența unui drept corelativ al organului judiciar de a aprecia asupra menținerii, ridicării, restrângerii sau extinderii măsurilor asigurătorii. Prin urmare, consecința firească a nerespectării obligației, respectiv a neexercitării dreptului de către organul judiciar nu poate consta decât în decăderea acestuia din dreptul său și nulitatea actului făcut peste termen, potrivit regulilor aplicabile în materie.

Răspunsurile *curților de apel* Alba Iulia, Brașov, București, Cluj, Constanța, Galați, Târgu Mureș și Suceava cuprind doar mențiunea neidentificării, în jurisprudența acestora ori, după caz, a instanțelor din circumscripție, a unor hotărâri relevante pentru problema de drept ce face obiectul sesizării.

V. **Opinia specialiștilor consultați**

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală a fost solicitată specialiștilor în drept penal opinia asupra chestiunii de drept supuse examinării.

a) *Departamentul de Drept Public din cadrul Facultății de Drept a Universității de Vest din Timișoara* a opinat în sensul că sesizarea este inadmisibilă, nefiind îndeplinită condiția ca de lămurirea problemei de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei, raportat la jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

În Decizia nr. 65/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 81 din 27 ianuarie 2022), Completul pentru soluționarea unor chestiuni de drept a arătat că noțiunea de „soluționare pe fond” trebuie înțeleasă în sens larg, incluzând nu numai problemele de drept material, ci și pe cele de drept procesual, cu condiția ca de rezolvarea acestora să depindă soluționarea pe fond a cauzei, astfel cum s-a conturat jurisprudența instanței supreme în cadrul acestui mecanism de unificare a practicii judiciare. În același context, s-a apreciat: „cu privire la primul criteriu în raport cu care se examinează îndeplinirea condiției referitoare la legătura problemei de drept ce se solicită a fi dezlegată cu soluționarea pe fond a cauzei, este de menționat că acesta se consideră îndeplinit și în cazurile în care sesizarea instanței de trimitere se referă la interpretarea unor norme de procedură, esențial fiind ca de lămurirea problemei de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei” (Decizia nr. 7/2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 568 din 30 iunie 2020).

Din perspectiva condiției ca de lămurirea problemei de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei, se reține că în jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală s-a statuat, de principiu, asupra înțelesului ce trebuie atribuit sintagmei „problemă de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei”. Astfel, în Decizia nr. 16/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 993 din 23 noiembrie 2018), Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a menționat că „prin aceasta trebuie să se înțeleagă dezlegarea

raportului juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor sociale protegute prin norma de incriminare, inclusiv sub aspectul consecințelor de natură civilă, și nu rezolvarea unei cereri incidentale invocate pe parcursul judecării cauzei în ultimă instanță”, iar în Decizia nr. 23/2014 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 843 din 19 noiembrie 2014) s-a subliniat că „această condiție de admisibilitate, prin referirea explicită la soluționarea «pe fond» a cauzei, impune ca dezlegarea chestiunii de drept care formează obiectul sesizării să fie determinantă pentru rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal”.

În Decizia nr. 2/2022 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 9 martie 2022), Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a hotărât că „în cauza dedusă judecării, chestiunea de drept cu care a fost sesizată Înalta Curte vizează procedura de cameră preliminară al cărei obiect este reglementat în dispozițiile art. 342 din Codul de procedură penală, situație în care dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală nu pot fi aplicate prin analogie acestor dispoziții și nici subsumate noțiunii de soluționare a acțiunii penale pe fond a unei cauze. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a fost sesizată de către Curtea de Apel cu o cauză cu care a fost investită să soluționeze acțiunea penală pe fondul său. Încheierea definitivă a judecătorului de cameră preliminară este o încheiere prin care a statuat definitiv asupra legalității administrării probelor în două dosare distincte, și nicidecum în procedura de judecată a soluționării acțiunii penale pe fond a cauzei.”

Or, în cauza ce a generat chestiunea de drept pendinte, completul Curții de Apel Alba Iulia este investit cu soluționarea căii de atac exercitate împotriva încheierii de menținere a măsurii asigurătorii dispuse anterior în faza de urmărire penală. Soluția asupra acestei probleme de drept, în sensul menținerii ori încetării măsurilor asigurătorii, nu are legătură cu soluționarea acțiunii penale sau civile în cauza penală. Mai mult, chiar dacă măsura asiguratorie ar fi fost dispusă și în scopul recuperării prejudiciului civil, existența, la rămânerea definitivă a hotărârii ce are a se pronunța pe fondul acțiunii civile, a unor bunuri aflate sub puterea acestei măsuri are efect doar asupra modalității de recuperare a prejudiciului, iar nu a soluției date asupra acțiunii civile.

Cu privire la fondul chestiunii a cărei dezlegare se solicită, a susținut că textul de lege supus analizei a fost introdus în legislația procesual penală prin Legea nr. 6/2021 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/1.939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 167 din 18 februarie 2021). Legea impune procurorului în faza de urmărire penală, judecătorului de cameră preliminară în faza camerei preliminare sau instanței în faza de judecată a proceda la verificări periodice ale temeiniciei luării sau, după caz, a menținerii măsurilor asigurătorii în cauză.

Legiuitorul a instituit, în acest sens, anumite termene în interiorul cărora verificarea se impune a fi realizată, și anume termenul de 6 luni în cursul urmăririi penale, respectiv 1 an în cursul judecării.

Termenul, ca instituție de bază a procesului penal, a fost definit ca fiind intervalul de timp dinainte determinat de lege înăuntrul căruia pot sau trebuie îndeplinite ori nu pot fi îndeplinite unele acte și măsuri procesuale sau anumite acte procedurale, după caz.

Cea mai importantă clasificare a termenelor se referă la *termenele procedurale* și *termenele substanțiale*. Termenele procedurale au fost considerate a fi toate acelea ce sunt dictate

de nevoia de a disciplina și sistematiza activitățile procesual penale.

În schimb, termenele substanțiale sunt statornicite de lege pentru a asigura un drept sau un interes extraprocesual, preexistent și independent de procesul penal. Aceste termene nu își găsesc rațiunea în nevoia de a disciplina desfășurarea activității ce conduce la realizarea justiției penale, ci ele sunt izvorâte din nevoia de a limita anumite măsuri, acte sau acțiuni care ar paraliza sau limita un drept, un interes sau o prerogativă.

La rândul lor, termenele procedurale se clasifică în *termene de recomandare* (cele înăuntrul cărora trebuie să se efectueze un act, dar fără a atrage o sancțiune pentru depășirea acestuia), *termene imperative, numite și peremptorii* (în limitele cărora este necesar să se efectueze un act procesual, în caz contrar intervenind sancțiunea decăderii, urmată de nulitatea actului efectuat peste termen) și *termene prohibitive* (care permit efectuarea actului doar după trecerea unei anumite durate de timp).

De asemenea, termenele procedurale se mai împart în *termene de succesiune*, care se calculează după mersul firesc al timpului, pentru viitor, și *termene de regresivitate*. Acestea din urmă se calculează în sensul invers al curgerii timpului. Momentul de plecare al calculului duratei termenelor procedurale îl reprezintă, de regulă, cel al încetării unui alt termen de natură procedurală.

Termenele de 6 luni, respectiv 1 an prevăzute de art. 250² din Codul de procedură penală sunt termene procedurale. Natura lor este dată de scopul reglementării, termenele fiind instituite pentru disciplinarea și sistematizarea activității procesuale ce privește măsurile asigurătorii. În acest sens este și expunerea de motive a Legii nr. 6/2021 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/1.939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO), care arată că, „*în practică, au mai fost semnalate cazuri în care A.N.A.B.I. a fost sesizată cu cereri de valorificare a unor bunuri indisponibilizate de peste 5 ani, care nu mai prezentau valoare, bunurile devenind în timp nevandabile, iar costurile de administrare depășind valoarea bunurilor. Pentru a spori eficiența măsurilor aflate la dispoziția A.N.A.B.I., era necesară reglementarea verificării din oficiu dacă o măsură asiguratorie generează prejudicii sau costuri disproporționate.*”

Raportat la efectele pe care le produce, termenul de 6 luni, respectiv de 1 an este unul peremptoriu, întrucât în interiorul acestuia trebuie îndeplinită o activitate procesuală (verificarea legalității și temeiniciei măsurii asigurătorii). Acest termen obligă procurorul, judecătorul de cameră preliminară, respectiv instanța de judecată să dispună verificarea legalității și temeiniciei sechestrului penal mai înainte de expirarea lui.

În jurisprudența instanței de contencios constituțional au fost identificate o serie de elemente proprii termenelor peremptorii. Astfel, prin Decizia nr. 336 din 30 aprilie 2015, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că prevederile art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care nerespectarea termenului „cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive” atrage incidența art. 268 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Curtea Constituțională a statuat în decizia de mai sus că „termenul prevăzut în art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală are natura juridică a unui termen peremptoriu, iar nerespectarea sa atrage sancțiunea decăderii din exercițiul dreptului de a depune propunerea de prelungire a duratei arestului preventiv și nulitatea absolută a actului făcut peste termen”.

Tehnica legislativă a verificării *ex officio* a unor măsuri procesuale este specifică măsurilor preventive. Este vorba de dispozițiile art. 207 alin. (6) și alin. (7) din Codul de procedură penală și cele ale art. 208 alin. (4) și alin. (5) din Codul de procedură penală. În aceste texte normative, legislatorul uzează de aceeași exprimare ca și în cazul în discuție: „nu mai târziu de (...)”. Specific fazei de cameră preliminară și de judecată în materia măsurilor preventive este că acestea, după sesizarea instanței, vor fi verificate din oficiu, iar nu prelungite, la sesizarea procurorului, pe o anumită durată. Cu limitările prevăzute de durata maximă prevăzută de lege, după sesizarea instanței, ele nu se mai dispun pentru o anumită durată, fiind însă imperativă verificarea lor „nu mai târziu” de termenul dictat de lege.

În ceea ce privește măsurile asigurătorii, ele nu se dispun nici *ab initio* pentru o anumită durată, fiind considerate ca atașate procesului penal de la dispunerea lor. Tocmai de aceea, dispozițiile legale în materie nu prevăd termene substanțiale care să reglementeze durata acestora, ci numai termene procedurale, de 6 luni, respectiv 1 an, înăuntrul cărora se impune verificarea legalității și temeiniciei acestora.

Deși argumentele reținute de instanța de contencios constituțional în *Decizia nr. 336 din 30 aprilie 2015* gravitează în jurul dreptului fundamental la apărare, rațiunea soluției pronunțate se păstrează și în ipoteza în care discutăm de un alt drept fundamental, în speță fiind vorba de protecția proprietății.

Cu privire la sancțiunea nerespectării termenelor, prin *Decizia nr. 16/2018* (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 927 din 2 noiembrie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție a subliniat că „în raport cu efectele pe care le produc termenele procedurale au fost clasificate în termene peremptorii sau imperative — acelea înăuntrul duratei cărora trebuie să fie îndeplinit sau efectuat un act, termen ce creează o limitare, actul trebuind efectuat înainte de împlinirea termenului; sancțiunea ce intervine în cazul nerespectării termenului este decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului tardiv [art. 268 alin. (1) din Codul de procedură penală]; termene dilatorii sau prohibitive — acelea care nu îngăduie îndeplinirea sau efectuarea unui act decât după expirarea duratei lor; sancțiunea ce intervine în cazul nerespectării termenului este nulitatea actului intempestiv [art. 268 alin. (1) din Codul de procedură penală]; termene orânduitorii sau de recomandare — acele termene care fixează o perioadă de timp pentru efectuarea unor acte procesuale sau procedurale în vederea bunei desfășurări a procesului penal, iar nerespectarea acestora nu atrage sancțiuni procesuale cu privire la valabilitatea actului îndeplinit”.

Raportat la importanța drepturilor fundamentale puse în discuție prin instituirea măsurilor asigurătorii, observăm că protecția proprietății este un drept fundamental în ordinea juridică a Uniunii Europene, fiind protejat atât prin dispozițiile art. 17 din Carta drepturilor fundamentale, cât și de art. 1 din Primul Protocol adițional la CEDO. Totodată, proprietatea privată a persoanei este protejată și de Constituția României prin dispozițiile art. 53 alin. (2).

A apreciat, în acest context, că rațiunea termenelor de 6 luni, respectiv 1 an instituite pentru verificarea legalității și temeiniciei măsurii asigurătorii este aceea de a respecta caracterul proporțional al măsurii în raport de durata și evoluția procedurii, respectiv de a elimina arbitrarul cât privește menținerea pe o durată nedeterminată a unei măsuri restrictive de drepturi.

Așadar, menținerea măsurii asigurătorii în procesul penal trebuie să respecte exigențele de proporționalitate impuse de CEDO, Curtea de la Strasbourg arătând că „ridicarea măsurii asigurătorii ar trebui să fie posibilă atunci când durata efectivă a acesteia este exagerat de mare în raport de durata și evoluția procedurii și consecințele pe care le produce depășesc efectele normale ale unei astfel de măsuri” (Cauza Forminster

Entreprises Limited c. Republicii Cehe, Hotărârea din 9 ianuarie 2009, paragrafele 76—78).

Prin urmare, scopul imediat al termenului instituit de art. 250² din Codul de procedură penală este protecția dreptului persoanei acuzate de a se folosi de bunurile sale, spre a evita impunerea unei sarcini individuale excesive. Deci, prin instituirea termenului, legiuitorul s-a preocupat prioritar de respectarea proporționalității duratei măsurii asigurătorii cu restrângerea dreptului de proprietate.

Ținând cont de faptul că rațiunea termenelor prevăzute de art. 250² din Codul de procedură penală este aceea de a asigura respectarea proporționalității duratei măsurii asigurătorii cu restrângerea dreptului de proprietate al persoanei față de care s-a luat măsura și de a elimina arbitrarul cât privește menținerea sa, aceste termene au natura juridică a unui termen procedural și peremptoriu, iar nu unul de recomandare, aceasta fiind singura interpretare care determină compatibilitatea normei procesuale cu dispozițiile convenționale și constituționale referitoare la protecția proprietății persoanei.

Sancțiunea nerespectării termenelor arătate este cea prevăzută de dispozițiile art. 268 alin. (1) din Codul de procedură penală.

În concluzie, cu privire la fondul chestiunii a cărei dezlegare se solicită, a apreciat că termenul de 6 luni în cursul urmăririi penale, respectiv 1 an în cursul judecății, în cadrul căruia este necesară verificarea periodică a subsistenței temeiurilor care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii, prevăzut de art. 250² din Codul de procedură penală, este un termen procedural, peremptoriu, iar nerespectarea acestuia atrage decăderea organelor judiciare din dreptul de a verifica măsura asigurătorie, respectiv nulitatea actului efectuat în acest sens cu depășirea termenului.

b) Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Drept a apreciat că sesizarea este inadmisibilă, nefiind îndeplinită condiția existenței unei legături între chestiunea de drept invocată și soluționarea fondului cauzei.

În acest sens s-a arătat că această condiție a legăturii între chestiunea de drept supusă interpretării și soluționarea pe fond a cauzei este îndeplinită ori de câte ori interdependența procedurilor specifice cauzei influențează într-o măsură soluționarea fondului, soluția dată acțiunii penale sau civile în procesul penal.

Ca natură juridică, măsurile asigurătorii sunt măsuri procesuale cu caracter real ce pot fi luate pe parcursul procesului penal în vederea asigurării unuia dintre scopurile reglementate în art. 249 alin. (1) din Codul de procedură penală.

În jurisprudența *Completului pentru soluționarea unor chestiuni de drept în materie penală* s-a constatat inadmisibilitatea unor sesizări referitoare la probleme de drept vizând măsurile preventive, întrucât *lămurirea acestor chestiuni nu ar putea influența decizia ce va fi luată pe fondul cauzei* (în acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție, *Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală*, *Decizia nr. 11/2014*, *Decizia nr. 17/2014*, *Decizia nr. 24/2014*). Deși prezenta sesizare vizează măsurile asigurătorii, acestea sunt tot măsuri procesuale, ce au caracter incidental în cursul procesului penal și de soluționarea cărora nu depinde nici acțiunea penală, nici acțiunea civilă.

Dacă ne raportăm la dispozițiile art. 249 alin. (1) din Codul de procedură penală, se observă că măsurile asigurătorii urmăresc fie asigurarea punerii în executare a sancțiunilor de drept penal (când sunt luate în vederea confiscării speciale, a confiscării extinse sau pentru garantarea executării pedepsei amenzii), fie asigurarea reparării pagubei produse prin infracțiune, fie garantarea executării cheltuielilor judiciare. Așadar, măsurile asigurătorii sunt măsuri procesuale care afectează exercitarea

dreptului de proprietate (în componenta cu privire la dreptul de a dispune) pentru a se asigura executarea unor dispoziții din cuprinsul hotărârii judecătorești prin care s-a soluționat acțiunea penală sau acțiunea civilă.

Cu privire la problema de drept supusă analizei, s-au susținut următoarele:

În reglementarea măsurilor asigurătorii, până la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 6/2021 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/1.939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO) (prin care a fost introdus art. 250² din Codul de procedură penală), Codul de procedură penală permitea instituirea și menținerea acestora pe întreaga durată a procesului penal [iar uneori, chiar după finalizarea procesului penal, o anumită perioadă — a se vedea art. 315 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură penală și cele ale art. 397 alin. (5) din Codul de procedură penală], fără a reglementa, așadar, termene maxime pe durata cărora să poată fi instituite. Așadar, măsurile asigurătorii durau până la finalizarea cauzei penale câtă vreme nu interveneau anumite împrejurări care să justifice ridicarea sau desființarea acestora.

Fiind criticate dispozițiile legale în legătură cu posibilitatea ca durata măsurii asigurătorii să depășească un termen rezonabil, în jurisprudența instanței de control constituțional se arată faptul că „*ingerința generată prin dispunerea sechestrului asupra bunurilor mobile și imobile (...) vizează drepturi fundamentale, respectiv dreptul de proprietate, este reglementată prin lege, respectiv art. 249 și următoarele din Codul de procedură penală, are ca scop legitim desfășurarea instrucției penale, fiind o măsură judiciară aplicabilă în cursul procesului penal, se impune, fiind adecvată în abstracto scopului legitim urmărit, este nediscriminatorie și este necesară într-o societate democratică, pentru protejarea valorilor statului de drept. Totodată, Curtea constată că ingerința analizată este proporțională cu cauza care a determinat-o, de vreme ce măsurile asigurătorii au caracter provizoriu, întrucât acestea se dispun pe durata procesului penal, iar Curtea, analizând principiul proporționalității, în jurisprudența sa constantă, a reținut că acesta presupune caracterul excepțional al restrângerilor exercițiului drepturilor sau libertăților fundamentale, ceea ce implică, în mod necesar, și caracterul lor temporar*” (Decizia Curții Constituționale nr. 629/2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 868 din 20.11.2015, paragraful 33).

Dispozițiile art. 250² din Codul de procedură penală (ce fac obiectul prezentei sesizări) nu modifică posibilitatea ca măsurile asigurătorii să fie menținute pe tot parcursul procesului penal, dar instituie obligația organelor judiciare de a verifica periodic dacă subsistă temeiurile care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii, verificare cu ocazia căreia se poate dispune menținerea, restrângerea, extinderea sau ridicarea măsurii asigurătorii. Același text de lege impune și un termen maximal în care aceste verificări ar trebui să aibă loc, în funcție de faza procesuală în care se află procesul penal.

Se poate observa însă că legiuitorul nu a instituit în mod expres nicio consecință a nerespectării termenului prevăzut de lege (așa cum a prevăzut în ipoteza măsurilor preventive), consecință (în sens de *sanctiune procesuală*) care să se răsfrângă asupra măsurii procesuale potențial neverificată în intervalul de timp impus de lege.

În lipsa unei dispoziții legale exprese care să stipuleze drept sancțiune încetarea măsurii procesuale prin nerespectarea termenului de verificare a legalității și temeiniciei acesteia, raportat la faptul că anterior modificării legislative a mai fost analizată problema duratei măsurii asigurătorii (sub aspectul

constituționalității), a considerat că art. 250² din Codul de procedură penală nu reglementează termene de decădere, ci termene de recomandare.

În sprijinul acestei opinii stau și cele cuprinse în *Expunerea de motive* a Legii nr. 6/2021 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/1.939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO) cu privire la rațiunea pentru care legiuitorul a considerat necesară introducerea dispozițiilor legale menționate, document în care se arată că „*este necesară reglementarea verificării din oficiu dacă o măsură asigurătorie generează prejudicii sau costuri disproporționate*” — astfel încât obligativitatea acestor verificări a fost instituită din rațiuni de eficientizare a măsurilor asigurătorii în cursul procesului penal.

c) *Universitatea „Nicolae Titulescu” din București, Facultatea de Drept* a apreciat că termenele instituite de art. 250² din Codul de procedură penală sunt termene substanțiale și de decădere, iar depășirea acestora atrage încetarea de drept a măsurii asigurătorii.

S-a arătat că măsurile asigurătorii constau în indisponibilizarea bunurilor avute în vedere, prin instituirea unui sechestrul asupra lor. Ca efect al instituirii sechestrului, proprietarul acestor bunuri pierde dreptul de a le înstrăina sau greva de sarcini, măsura afectând, așadar, atributul dispoziției juridice și materiale, pe întreaga durată a procesului penal, până la soluționarea definitivă a cauzei. După cum s-a arătat de către Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, prin Decizia nr. 2/2018, „noțiunea de indisponibilizare, la care se referă dispozițiile art. 249 alin. (2) din Codul de procedură penală, presupune că titularul bunului nu mai poate dispune liber de el, în sensul că nu îl mai poate înstrăina, greva cu sarcini, dona, închiria, fiindu-i interzis, în general, orice act voluntar care ar putea conduce la scăderea valorii bunului ori la sustragerea lui de la urmărire. Bunurile nu sunt scoase, ci rămân în circuitul civil, fiind suspendat, pe durata instituirii măsurii, doar dreptul de dispoziție voluntară asupra acestora aparținând proprietarului”.

De asemenea, prin Decizia nr. 894 din 17 decembrie 2015 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 168 din 4 martie 2016), referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 249 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională a reținut că ingerința generată prin dispunerea sechestrului asupra bunurilor mobile și imobile ale suspectului, inculpatului, persoanei responsabile civilmente ori ale altor persoane în proprietatea sau posesia cărora se află bunurile vizează drepturi fundamentale, respectiv dreptul de proprietate, este reglementată prin lege, respectiv art. 249 și următoarele din Codul de procedură penală, are ca scop legitim desfășurarea instrucției penale, fiind o măsură judiciară aplicabilă în cursul procesului penal, se impune, fiind adecvată *in abstracto* scopului legitim urmărit, este nediscriminatorie și este necesară într-o societate democratică, pentru protejarea valorilor statului de drept. Totodată, ingerința analizată este proporțională cu cauza care a determinat-o, de vreme ce măsurile asigurătorii au caracter provizoriu, întrucât acestea se dispun pe durata procesului penal, iar Curtea, analizând principiul proporționalității, în jurisprudența sa constantă, a reținut că acesta presupune caracterul excepțional al restrângerilor exercițiului drepturilor sau libertăților fundamentale, ceea ce implică, în mod necesar, și caracterul lor temporar (paragraful 30).

Tot astfel, prin Decizia nr. 24 din 20 ianuarie 2016 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 276 din 12 aprilie 2016), Curtea Constituțională a reținut că în lipsa asigurării unui control judecătoresc eficient asupra măsurii de indisponibilizare

a bunurilor în cursul unui proces penal, statul nu își îndeplinește obligația constituțională de a garanta proprietatea privată persoanei fizice/juridice.

În raport cu cele mai sus arătate, se poate conchide că măsurile asigurătorii sunt măsuri procesuale cu caracter real, temporar și provizoriu, care au ca scop garantarea reparării pagubei cauzate prin infracțiune, a executării pedepsei amenzii, a executării măsurii confiscării speciale sau a confiscării extinse, precum și garantarea plății cheltuielilor judiciare generate de derularea unei proceduri judiciare penale. În același timp sunt măsuri restrictive de drepturi, constituind o restrângere a dreptului de proprietate în componenta dreptului de dispoziție voluntară asupra bunurilor indisponibilizate.

În ceea ce privește *natura termenelor de 6 luni, respectiv 1 an*, s-a arătat că un aspect esențial pentru stabilirea sancțiunii nerespectării obligației de verificare a măsurii asigurătorii constă în stabilirea naturii termenului prevăzut de legiuitor, în sensul dacă acest termen este un termen substanțial sau un termen de recomandare.

Orice măsură restrictivă de drepturi nu poate aduce atingere existenței dreptului în sine, conform art. 53 alin. (2) din Constituție. Or, lipsa unui termen pentru care poate fi instituită o restrângere de drepturi echivalează cu o lipsire de drept în sine.

Dacă termenele ar fi considerate doar de recomandare, ar rezulta că organul judiciar nu ar avea în realitate nicio obligație de verificare a măsurii asigurătorii. Aceasta ar însemna că măsura asigurătorie poate fi menținută *sine die* pe toată durata procesului, ceea ce ar echivala cu o pierdere *de facto* a însuși atributului dispoziției specific dreptului de proprietate.

Dispozițiile art. 268 alin. (2) din Codul de procedură penală arată că atunci când o măsură procesuală nu poate fi luată decât pe un anumit termen, expirarea acestuia atrage de drept încetarea efectului măsurii. Chiar dacă în reglementarea art. 249 și următoarele din Codul de procedură penală nu există o mențiune explicită de tipul „*măsura asigurătorie se ia pe o durată de*”, din însăși obligația verificării sale „*nu mai târziu de*” reiese intenția clară a legiuitorului ca măsura asigurătorie să fie luată sau menținută doar pentru un anumit termen limitat

Cele expuse în paragraful anterior sunt confirmate și de o situație similară care a existat sub imperiul vechiului cod de procedură penală în materia măsurilor preventive.

Astfel, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2003 privind modificarea Codului de procedură penală, în vechiul cod s-a introdus art. 160^b, care obliga instanța ca, în cursul judecății, să verifice periodic, „*dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive*” — se poate observa formularea similară cu dispoziția din art. 250² din Codul de procedură penală actual, pusă în discuție.

La acel moment, art. 140 alin. (1) lit. a) din vechiul cod nu a prevăzut sancțiunea nerespectării termenului de verificare (ea a fost introdusă ulterior, prin Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi).

Pe acest fond, Înalta Curte de Casație și Justiție a pronunțat Decizia RIL nr. 7/2006, prin care s-a statuat că neverificarea de către instanță, în cursul judecății, a legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului major înainte de împlinirea duratei de 60 de zile, la care se referă art. 160^b din vechiul Cod de procedură penală, „*atrage încetarea de drept a măsurii arestării preventive luate față de inculpați și punerea lor de îndată în libertate*”. Înalta Curte a motivat atunci inclusiv prin referire la dispozițiile art. 23 alin. (6) din Constituție, care au o formulare similară celei din art. 250² din Codul de procedură penală actual, pusă în discuție („*în faza de judecată instanța este obligată, în condițiile legii, să verifice periodic, și nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive*

și să dispună, de îndată, punerea în libertate a inculpatului, dacă temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau dacă instanța constată că nu există temeiuri noi care să justifice menținerea privării de libertate”).

Termenele substanțiale sunt cele care ocrotesc drepturi, prerogative și interese extraprocusuale, preexistente procesului penal și independente de acesta, limitând durata unor măsuri sau condiționând îndeplinirea unor acte sau promovarea unor acțiuni care ar anihila un drept sau un interes extraprocusual. Termenele substanțiale (de drept material sau de fond) se calculează potrivit dispozițiilor art. 186 din Codul penal, după sistemul computației naturale (*computado naturalis*), atunci când termenul este exprimat în zile sau săptămâni (ziua se socotește de 24 de ore, iar săptămâna de 7 zile), și după sistemul computației civile (*civilis computado*) când termenul este exprimat în luni sau ani.

Spre deosebire de drepturile substanțiale, termenele procedurale sunt termenele care ocrotesc drepturile și interesele procesuale ale participanților la procesul penal și contribuie la disciplinarea și sistematizarea activității procesuale în vederea asigurării realizării la timp și în mod just a scopului procesului penal. Toate termenele prevăzute de cod sunt termene procedurale, afară de cele arătate anterior.

Astfel, fiind vorba despre ocrotirea unor drepturi extraprocusuale preexistente, a opinat în sensul că termenele maxime de 6 luni și 1 an în care trebuie verificată măsura asigurătorie sunt termene substanțiale, peremptorii și de succesiune.

Modul de calcul al acestor termene substanțiale este reglementat de prevederile art. 271 din Codul de procedură penală, conform cărora „*în calculul termenelor privind măsurile preventive sau orice măsuri restrictive de drepturi, ora sau ziua de la care începe și cea la care se sfârșește termenul intră în durata acestuia*”; în consecință, acestea se vor calcula pe zile pline, în sensul că ziua de plecare (*dies a quo*) și ziua în care se sfârșește termenul (*dies ad quem*) intră în calculul acestuia.

Faptul că legiuitorul nu a prevăzut în textul de lege nou-introdus și o sancțiune pentru nerespectarea acestor termene nu le conferă natura unor termene de recomandare, atâta vreme cât dispozițiile legale în discuție reglementează o obligație, iar nu doar o posibilitate.

Depășirea termenelor peremptorii de 6 luni și, respectiv, de 1 an prevăzute la art. 250² din Codul de procedură penală va atrage decăderea organului judiciar penal din exercitarea dreptului procesual de a dispune menținerea măsurii asigurătorii, precum și nulitatea actului procesual făcut peste termen, iar, din punct de vedere substanțial, încetarea de drept (*ope legis*) a măsurilor asigurătorii.

VI. Examenul jurisprudenței în materie

1. Jurisprudența națională relevantă

În materialul transmis de curțile de apel au fost identificate mai multe hotărâri judecătorești relevante pentru problema de drept ridicată în speță, urmând a fi prezentate cu titlu exemplificativ, pentru fiecare opinie conturată.

1.1. În ceea ce privește opinia conform căreia termenele prevăzute de art. 250² din Codul de procedură penală sunt termene de recomandare exemplificăm: Încheierea nr. 32 din 23 martie 2022, pronunțată de Tribunalul Bacău — Secția penală în Dosarul nr. 803/110/2022; Încheierea nr. 59 din 25 februarie 2022, pronunțată de Tribunalul Maramureș — Secția penală în Dosarul nr. 477/84/2020/a2; Încheierea din 24 martie 2022, pronunțată de Tribunalul București — Secția I penală în Dosarul nr. 3.997/3/2022; încheierea pronunțată de Tribunalul Constanța — Secția penală în Dosarul nr. xxx/118/2022.

1.2. Cu privire la opinia conform căreia termenele prevăzute de art. 250² din Codul de procedură penală sunt termene substanțiale, de decădere, exemplificăm: Decizia penală nr. 39/C din 23 aprilie 2021, pronunțată de Curtea de Apel Brașov — Secția penală; Încheierea nr. 9/CC/2022 din 7 februarie 2022, pronunțată de Tribunalul Sibiu — Secția penală în Dosarul nr. 218/85/2022; Încheierea nr. 38 din 13 aprilie 2022, pronunțată de Tribunalul Neamț — Secția penală în Dosarul nr. 2.998/103/2020/a2; Încheierea nr. 41 din 12 aprilie 2022, pronunțată de Tribunalul Arad — Secția penală în Dosarul nr. 952/108/2022.

2. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

2.1. Din perspectiva deciziilor obligatorii, menite să asigure unificarea practicii judiciare, a fost identificată Decizia nr. 19 din 16 octombrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 953 din 4 decembrie 2017, relevantă sub aspectul problemei de drept sesizate.

2.2. În ceea ce privește deciziile de speță, la nivelul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție și al Completului de 5 judecători au fost identificate următoarele hotărâri în care a fost analizată problema de drept supusă dezlegării:

— *Încheierea din 21 martie 2022, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători în Dosarul nr. 3.190/1/2019*, prin care s-a reținut că termenele de 6 luni și de 1 an instituite pentru verificarea periodică a măsurilor asigurătorii nu pot fi calificate decât ca fiind termene procedurale de recomandare.

(...) obligația verificării din oficiu de către organul judiciar pe rolul căruia se află cauza a subzistenței temeiurilor ce au stat la baza luării/menținerii măsurilor asigurătorii s-a născut începând cu data de 28 februarie 2021, iar, în lipsa unor norme tranzitorii care să prevadă momentul de la care încep să curgă termenele de 6 luni și, respectiv, de 1 an prevăzute de art. 250² din Codul de procedură penală, în care o asemenea analiză se realizează, acestea trebuie calculate de la data intrării în vigoare a Legii nr. 6/2021, o atare interpretare fiind singura ce corespunde dispozițiilor art. 13 din Codul de procedură penală, ce reglementează aplicarea legii procesuale penale în timp.

În speță, se observă, însă, că, la momentul introducerii art. 250² din Codul de procedură penală în fondul activ al legislației, judecata în Dosarul nr. 3.190/1/2019 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători era suspendată (până la soluționarea cauzelor preliminare conexe înregistrate pe rolul C.J.U.E. cu nr. C-811/19 și C-840/19), măsură procesuală ce fusese dispusă, în temeiul art. 413 alin. (1) pct. 11 raportat la art. 2 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prin Încheierea din 22 iunie 2020, astfel încât, procesul aflându-se în nelucrare ca urmare a opririi temporare a cursului judecătii, nu mai era posibilă efectuarea niciunui act de procedură, cu excepția celor reglementate expres de art. 367 alin. (8) din Codul de procedură penală.

Ca atare, dată fiind această situație particulară generată de suspendarea judecătii, se constată că, în cauză, termenul de 1 an instituit de art. 250² din Codul de procedură penală pentru verificarea măsurilor asigurătorii nu a început să curgă de la intrarea în vigoare a Legii nr. 6/2021 (28 februarie 2021), ci din momentul încetării cauzei de suspendare, cu consecința reluării procesului prin repunerea dosarului pe rol, astfel încât nu se poate considera împlinit la data de 21 martie 2022, așa cum, în mod neîntemeiat, a susținut apărarea inculpaților.

Totodată, este de remarcat faptul că, spre deosebire de măsurile preventive, în cazul cărora art. 241 din Codul de procedură penală stabilește, în mod expres, situațiile în care acestea încetează de drept, o asemenea reglementare nu se

regăsește în codificarea procesual penală și în privința măsurilor asigurătorii, dar și că soluția juridică a aplicării prin analogie a textului de lege menționat și în ipoteza celor din urmă măsuri, avansată de apărare, nu poate fi acceptată, din moment ce, pe de o parte, pentru cele două categorii de măsuri legiuitorul a instituit condiții diferite de luare și menținere, cu consecințe inclusiv în ceea ce privește posibilitatea încetării lor (printre altele, în cazul măsurilor asigurătorii nu a fost prevăzut un termen pe perioada căruia puteau fi luate și menținute și nici nu este reglementată o durată maximă a acestora pe parcursul procesului penal), iar, pe de altă parte, textul în discuție (art. 241 din Codul de procedură penală) nu conține o regulă de principiu, o normă cu caracter general, ci una specială, a cărei sferă de incidență este definită cu claritate în chiar cuprinsul ei, fiind astfel de strictă interpretare și aplicare. Mai mult, se observă că, deși enumeră soluțiile pe care organul judiciar le poate pronunța cu ocazia examinării subzistenței temeiurilor care au justificat luarea sau menținerea măsurilor asigurătorii, art. 250² din Codul de procedură penală nu face referire și la cea a constatării încetării de drept a acestora, indicând expres doar posibilitatea menținerii, restrângerii, extinderii sau ridicării lor.

Ca atare, noile dispoziții introduse prin Legea nr. 6/2021 nu reglementează consecințele pe care le-ar antrena o conduită contrară conținutului lor, situație în care termenele de 6 luni și de 1 an instituite pentru verificarea periodică a măsurilor asigurătorii nu pot fi calificate decât ca fiind termene procedurale de recomandare, eventuala depășire a acestora nefiind de natură să atragă încetarea de drept a respectivelor măsuri, atâta timp cât, așa cum s-a arătat anterior, o asemenea sancțiune nu a fost consacrată legislativ decât în materia măsurilor preventive și nu poate fi aplicată prin analogie și în cazul măsurilor asigurătorii.

— *Decizia nr. 524/A din 25 mai 2021 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală*, prin care s-a reținut „în ceea ce privește chestiunea încetării de drept a măsurii asigurătorii dispuse prin sentința penală apelată asupra imobilului X, Înalta Curte reține următoarele: dezbaterile întemeiate pe art. 250² din Codul de procedură penală au vizat generic, într-adevăr, măsurile asigurătorii dispuse în cauză, neexistând nicio mențiune în sensul restrângerii dezbaterilor cu privire la măsurile asigurătorii luate în faza de urmărire penală, instanța de apel pronunțându-se exclusiv cu privire la acestea din urmă.

Pe de altă parte, instanța de apel nu a depășit termenul de 1 an de zile, în care îi revine obligația de a se pronunța cu privire la măsura asigurătorie luată prin sentința penală apelată, care se calculează de la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 6/2021, prin care a fost introdus în Codul de procedură penală art. 250², și, chiar dacă acest termen ar fi fost depășit, se constată că legislația procesual penală nu prevede o sancțiune similară celei reglementate în materia de măsuri preventive reglementată de art. 241 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, aceea a încetării de drept a măsurii în cauză. Urmează ca instanța de apel să analizeze condițiile aplicării art. 250² din Codul de procedură penală și în privința măsurii asigurătorii luate prin sentința penală.”

— *Încheierea nr. 735 din 2 septembrie 2021 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală* prin care s-a reținut că „susținerile inculpatului referitoare la faptul că măsura asigurătorie ar fi încetat de drept la data de 31.01.2021 sunt nefondate”.

În acest sens, Înalta Curte reține că, la data de 16.08.2021, autoritățile austriece au transmis la dosar o adresă prin care au solicitat să se comunice de urgență dacă măsura asigurătorie dispusă de Direcția Națională Anticorupție în Dosarul nr. x/P/201 S privind suma de 555.530 euro aparținând A LTD (inculpatul având drept de semnătură pe cont) se prelungește sau nu, cu

mențiunea că măsura a fost luată de autoritățile austriece la cererea Direcției Naționale Anticorupție și urmează să expire la data de 20.08.2021, întrucât potrivit legislației austriece o asemenea măsură poate fi luată numai pe durată determinată și se prelungește numai dacă se primește cerere în acest sens de la autoritatea din țara solicitantă.

De asemenea, se observă că, deși executarea efectivă a măsurii asigurătorii a avut loc conform legislației austriece, la dosar nu există aspecte din care să rezulte împrejurarea că măsura asigurătorie a fost ridicată sau că nu se mai impune menținerea acesteia.

În cauză, conform legislației române, măsura asigurătorie nu a expirat, nefiind modificată sau ridicată de către autoritățile judiciare române, care au dispus luarea acestei măsuri, astfel încât autoritățile austriece doar au dus la îndeplinire măsura asigurătorie.

Pe de altă parte, Înalta Curte constată că instanța de fond nu a depășit termenul de 1 an de zile prevăzut de art. 250² din Codul de procedură penală în care îi revine obligația de a se pronunța cu privire la verificarea măsurii asigurătorii luate prin ordonanța procurorului, termen care se calculează de la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 6/2021³.

3. *Jurisprudența Curții Constituționale*

Nu au fost identificate decizii relevante în problema de drept supusă analizei.

VII. **Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului**

Nu au fost identificate decizii relevante în problema de drept analizată.

VIII. **Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție** a comunicat că a fost identificată practică judiciară cu privire la problema de drept supusă dezlegării, respectiv Încheierea din 21 martie 2022, Încheierea nr. 735 din 2 septembrie 2021 și Decizia nr. 524/A din 25 mai 2021 atașate adresei înaintate, fără a formula un punct de vedere.

IX. **Punctul de vedere exprimat de Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția judiciară** este în sensul că sesizarea instanței este inadmisibilă, nefiind îndeplinită condiția de admisibilitate privind existența unei chestiuni de drept de care să depindă soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată.

A arătat că această condiție a fost consacrată jurisprudențial de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, între altele, prin deciziile nr. 11 din 2 iunie 2014 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 7 iulie 2014), nr. 17 din 1 septembrie 2014 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 691 din 22 septembrie 2014), nr. 22 din 6 octombrie 2014 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 817 din 10 noiembrie 2014), nr. 24 din 6 octombrie 2014 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 823 din 11 noiembrie 2014) și nr. 7 din 17 aprilie 2015 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 359 din 25 mai 2015).

În jurisprudența mai sus menționată s-a statuat cu privire la înțelesul ce trebuie atribuit sintagmei „chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei”, regăsită în cuprinsul art. 475 din Codul de procedură penală, sintagmă folosită de legiuitor pentru a desemna legătura obiectivă dintre chestiunea de drept supusă interpretării și procesul penal în curs. Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că, prin această sintagmă, trebuie să se înțeleagă dezlegarea raportului juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor sociale protegute prin norma de incriminare, inclusiv sub aspectul consecințelor de natură civilă, și nu rezolvarea unei cereri incidentale invocate pe parcursul judecării cauzei în ultimă instanță.

Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat că aceasta a fost și rațiunea avută în vedere de legiuitor care, prin art. 102 pct. 284 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, a modificat conținutul art. 475 din Codul de procedură penală ce reglementează condițiile de admisibilitate a sesizării formulate în vederea pronunțării de către instanța supremă a unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, introducând expresia „pe fond”, care lipsea din prima formă adoptată a Codului, prin reformularea textului de lege menționat urmărindu-se tocmai excluderea de la această procedură ce vizează asigurarea unei practici judiciare unitare a problemelor de drept de care nu depinde soluționarea pe fond a litigiilor penale, chestiuni ce urmează a fi supuse interpretării numai pe calea recursului în interesul legii, în situația în care sunt îndeplinite și celelalte condiții de admisibilitate reglementate de Codul de procedură penală.

Totodată, în cuprinsul Deciziei nr. 17 din 17 martie 2021 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 514 din 18 mai 2021), instanța supremă a evidențiat necesitatea ca dezlegarea chestiunii de drept care formează obiectul sesizării să fie determinantă pentru rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal, ceea ce presupune ca respectiva chestiune de drept să vizeze, ca regulă, o problemă de drept material de care depinde soluționarea pe fond a cauzei și doar ca excepție o problemă de drept procesual, aceasta din urmă în măsura în care soluția dată respectivei probleme de drept s-ar repercuta semnificativ asupra rezolvării fondului cauzei.

Se constată că și jurisprudența recentă a instanței supreme menține această abordare, astfel în cuprinsul deciziilor nr. 21 din 29 octombrie 2019 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 981 din 5 decembrie 2019) și nr. 2 din 27 ianuarie 2022 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 9 martie 2022) s-a arătat că nu este îndeplinită condiția referitoare la legătura problemei de drept ce se solicită a fi dezlegată cu soluționarea pe fond a cauzei, în ipoteza în care chestiunea de drept nu vizează soluționarea acțiunii penale sau civile a unei cauze, astfel cum prevăd dispozițiile art. 349 și următoarele din Codul de procedură penală. Totodată, s-a menționat că nu este permis a se apela la acest mijloc legal în scopul de a primi de la instanța supremă rezolvarea în concret a speței, în formula confirmării sau infirmării soluției ce se prefigurează în cauză.

Din perspectiva argumentelor teoretice expuse în deciziile menționate mai sus se observă că măsura asigurătorie nu constituie, prin ea însăși, o acoperire a pagubei, având doar rolul de a garanta repararea ei. Totodată, existența acestei măsuri nu este de natură a contribui la stabilirea soluției pe fond a laturii civile/penale în prezenta cauză, ea urmând a facilita recuperarea pagubei produse prin infracțiune, acoperirea cheltuielilor judiciare sau confiscarea bunurilor.

Prin urmare, întrebarea evidențiată în sesizarea de față care vizează stabilirea naturii juridice a termenelor prevăzute de art. 250² din Codul de procedură penală nu îndeplinește criteriul de admisibilitate analizat reprezentând o chestiune incidentală, astfel că răspunsul la această întrebare nu influențează soluția ce ar putea fi dată raportului juridic de conflict dedus judecării și nici rezolvarea acțiunii civile.

Asupra fondului problemei supuse dezlegării a susținut că măsurile procesuale sunt mijloace prevăzute de legea procesual penală, care au caracter de constrângere și constau în privarea sau restrângerea libertății persoanei ori a altor drepturi prevăzute de lege, luate de organele judiciare pentru a asigura

normala desfășurare a procesului penal, în vederea realizării scopului acestuia.

Măsurile asigurătorii sunt măsuri de constrângere cu caracter real, care constau în indisponibilizarea bunurilor mobile și imobile ale suspectului, inculpatului, părții responsabile civilmente sau ale altor persoane prevăzute de lege și care au ca efect evitarea ascunderii, distrugerii, înstrăinării sau sustragerii de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse ori care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune.

Măsurile asigurătorii sunt o consecință a comiterii infracțiunii, presupun un proces penal deja declanșat și constau în indisponibilizarea temporară a unor bunuri mobile sau imobile, prin instituirea unui sechestr.

Prin art. 19 din Legea nr. 6/2021 privind stabilirea unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2017/1.939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 167 din 18 februarie 2021, intrată în vigoare la data de 28 februarie 2021, a fost modificat Codul de procedură penală în materia măsurilor asigurătorii, fiind introdus art. 250².

Dispoziția legală stabilește obligația organelor judiciare de a verifica, din oficiu, subzistența temeiurilor care au determinat luarea sau menținerea măsurilor asigurătorii, în termen de 6 luni în cursul urmăririi penale, respectiv 1 an în camera preliminară ori în cursul judecării.

Scopul urmărit de legiuitor prin adoptarea prevederii legale anterior menționate rezultă din expunerea de motive a legii, acesta fiind eficientizarea activității de urmărire penală și judecată la nivel național.

În concret, pentru a spori eficiența măsurilor aflate la dispoziția Agenției Naționale a Bunurilor Indisponibilizate (A.N.A.B.I.) era necesară reglementarea verificării, din oficiu, dacă o măsură asigurătorie generează prejudicii sau costuri disproporționate. Astfel, cheltuielile ocazionate de depozitarea bunurilor în spații, proprietatea unor terți de bună credință având calitatea de custozii ai bunurilor, precum și cheltuielile ocazionate de exercitarea atribuțiilor A.N.A.B.I., avansate din bugetul instituției, ar putea fi disproporționate prin raportare la finalitatea urmărită în cadrul laturii civile a procesului penal, respectiv repararea prejudiciului, măsura dovedindu-se ineficientă.

Având în vedere aceste argumente se poate concluziona că voința legiuitorului a fost aceea de a crea o obligație pozitivă a organelor judiciare de a analiza periodic, din oficiu, legalitatea și temeinicia măsurilor asigurătorii, precum și necesitatea menținerii acestora, inclusiv din perspectiva proporționalității măsurilor raportat la ingerința acestora în dreptul de proprietate, verificarea fiind justificată și de riscul ca valoarea bunurilor indisponibilizate să sufere modificări.

Acest examen al proporționalității a fost consacrat de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în cauzele Credit Europe Leasing IFN — S.A. împotriva României, Wellane împotriva României și Cernea împotriva României, în scopul asigurării unei protecții mai eficiente a dreptului de proprietate și a unui just echilibru între interesul general al societății și interesele persoanei căreia îi aparțin bunurile cu privire la care s-a instituit măsura sechestrului asigurător.

În același context trebuie menționat că legiuitorul nu a prevăzut o durată determinată în cazul măsurilor asigurătorii.

Prin urmare, rolul termenelor de 6 luni, respectiv un an, stabilite în cuprinsul art. 250² din Codul de procedură penală, este acela de a garanta exercitarea obligației organelor judiciare

de a verifica subzistența temeiurilor care au determinat luarea sau menținerea măsurilor asigurătorii.

În lipsa acestor verificări ori dacă ele se realizează cu depășirea termenelor stabilite de legiuitor sunt încălcate standardele statuate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind examenul proporționalității și necesității măsurii. Având în vedere aceste aspecte, se poate concluziona că termenele sunt procedurale și imperative, fiind necesară respectarea acestora de către organele judiciare.

Pe de altă parte, se constată că măsurile asigurătorii prin raportare la conținutul lor presupun o îngrădire a dreptului de proprietate, fiind instituite pentru ocrotirea unor drepturi extraprocesuale, astfel termenele prevăzute de art. 250² din Codul de procedură penală vor avea și natura unor termene substanțiale.

Prin urmare, se poate concluziona că acestea au o natură juridică mixtă determinată de categoria drepturilor ocrotite prin instituirea lor, precum și de obligația pozitivă stabilită în sarcina organelor judiciare care trebuie îndeplinită înăuntrul lor.

Cu toate acestea, se observă că legiuitorul nu a reglementat care este sancțiunea aplicabilă în cazul în care verificarea impusă organelor judiciare nu se realizează în termenele prevăzute de lege.

Referitor la consecințele nerespectării acestor termene, instanța supremă a arătat că, spre deosebire de măsurile preventive, în cazul cărora art. 241 din Codul de procedură penală stabilește în mod expres situațiile în care acestea încetează de drept, o asemenea reglementare nu se regăsește în codificarea procesual penală în privința măsurilor asigurătorii, iar soluția juridică a aplicării prin analogie a textului de lege menționat și în ipoteza celor din urmă măsuri nu poate fi acceptată, din moment ce, pe de o parte, pentru cele două categorii legiuitorul a instituit condiții diferite de luare și menținere, cu consecințe inclusiv în ceea ce privește posibilitatea încetării lor, iar, pe de altă parte, textul în discuție (art. 241 din Codul de procedură penală) nu conține o regulă de principiu, o normă cu caracter general, ci una specială, a cărei sferă de incidență este definită cu claritate în chiar cuprinsul ei, fiind astfel de strictă interpretare și aplicare.

Se observă că, deși enumera soluțiile pe care organul judiciar le poate pronunța cu ocazia examinării subzistenței temeiurilor care au justificat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii, art. 250² din Codul de procedură penală nu face trimitere și la cea a constatării încetării de drept a acestora, indicând expres doar posibilitatea menținerii, restrângerii, extinderii sau ridicării lor.

Deși aspectele reținute de instanța supremă relevă lipsa sancțiunii aplicabile în această materie, acest fapt nu este în măsură să schimbe natura juridică a termenelor analizate, ci doar să releve o reglementare deficitară a efectelor ce se produc în cazul încălcării acestora.

O atare concluzie se desprinde și din împrejurarea că în cazul măsurilor asigurătorii legiuitorul a prevăzut expres o singură situație în care acestea încetează de drept, respectiv în cazul în care, în termen de 30 de zile de la pronunțarea hotărârii prin care acțiunea civilă a fost lăsată nesoluționată în temeiul art. 25 alin. (5) din Codul de procedură penală, persoana vătămată nu a introdus acțiune la instanța civilă [art. 397 alin. (5) din Codul de procedură penală].

Pe de altă parte, în ipoteza examinată nu sunt aplicabile nici prevederile art. 268 alin. (2) din Codul de procedură penală, întrucât această dispoziție legală reglementează încetarea efectului măsurilor a căror durată a expirat, ceea ce presupune *ab initio* ca măsura să aibă o durată determinată în timp, or, în cazul măsurilor asigurătorii legea nu stabilește o astfel de durată.

În concluzie, deși termenele prevăzute de art. 250² din Codul de procedură penală au natura juridică evidențiată anterior, în absența unei intervenții legislative, nerespectarea acestora nu poate fi sancționată cu încetarea de drept.

X. Dispoziții legale incidente

— Codul de procedură penală

Art. 249. — Condițiile generale de luare a măsurilor asigurătorii

(1) Procurorul, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea procurorului, în procedura de cameră preliminară ori în cursul judecății, poate lua măsuri asigurătorii, prin ordonanță sau, după caz, prin încheiere motivată, pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse ori care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune.

(2) Măsurile asigurătorii constau în indisponibilizarea unor bunuri mobile sau imobile, prin instituirea unui sechestru asupra acestora.

(3) Măsurile asigurătorii pentru garantarea executării pedepsei amenzii se pot lua numai asupra bunurilor suspectului sau inculpatului.

(4) Măsurile asigurătorii în vederea confiscării speciale sau confiscării extinse se pot lua asupra bunurilor suspectului sau inculpatului ori ale altor persoane în proprietatea sau posesia cărora se află bunurile ce urmează a fi confiscate.

(4¹) În cazul bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse, luarea de către procuror a măsurilor asigurătorii pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a acestor bunuri este obligatorie.

(5) Măsurile asigurătorii în vederea reparării pagubei produse prin infracțiune și pentru garantarea executării cheltuielilor judiciare se pot lua asupra bunurilor suspectului sau inculpatului și ale persoanei responsabile civilmente, până la concurența valorii probabile a acestora.

(6) Măsurile asigurătorii prevăzute la alin. (5) se pot lua, în cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară și al judecății, și la cererea părții civile. Măsurile asigurătorii luate din oficiu de către organele judiciare prevăzute la alin. (1) pot folosi și părții civile.

(7) Măsurile asigurătorii luate în condițiile alin. (1) sunt obligatorii în cazul în care persoana vătămată este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă.

(8) Nu pot fi sechestrate bunuri care aparțin unei autorități sau instituții publice ori unei alte persoane de drept public și nici bunurile exceptate de lege.

Art. 250. — Contestarea măsurilor asigurătorii

(1) Împotriva măsurii asigurătorii luate de procuror sau a modului de aducere la îndeplinire a acesteia suspectul ori inculpatul sau orice altă persoană interesată poate face contestație, în termen de 3 zile de la data comunicării ordonanței de luare a măsurii sau de la data aducerii la îndeplinire a acesteia, la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond.

(2) Contestația nu este suspensivă de executare.

(3) Procurorul înaintează judecătorului de drepturi și libertăți dosarul cauzei, în termen de 24 de ore de la solicitarea dosarului de către acesta.

(4) Soluționarea contestației se face în camera de consiliu, cu citarea celui care a făcut contestația și a persoanelor interesate, prin încheiere motivată, care este definitivă. Participarea procurorului este obligatorie.

(5) Dosarul cauzei se restituie procurorului în termen de 48 de ore de la soluționarea contestației.

(5¹) Dacă, până la soluționarea contestației formulate conform alin. (1), a fost sesizată instanța prin rechizitoriu, contestația se înaintează, spre competență soluționare, judecătorului de cameră preliminară. Dispozițiile alin. (4) se aplică în mod corespunzător.

(6) Împotriva modului de aducere la îndeplinire a măsurii asigurătorii luate de către judecătorul de cameră preliminară ori de către instanța de judecată, procurorul, suspectul ori inculpatul sau orice altă persoană interesată poate face contestație la acest judecător ori la această instanță, în termen de 3 zile de la data punerii în executare a măsurii.

(7) Contestația nu suspendă executarea și se soluționează, în ședință publică, prin încheiere motivată, cu citarea părților, în termen de 5 zile de la înregistrarea acesteia. Participarea procurorului este obligatorie.

(8) După rămânerea definitivă a hotărârii, se poate face contestație potrivit legii civile numai asupra modului de aducere la îndeplinire a măsurii asigurătorii.

(9) Întocmirea minutei este obligatorie.

Art. 250². — Verificarea măsurii asigurătorii

În tot cursul procesului penal, procurorul, judecătorul de cameră preliminară sau, după caz, instanța de judecată verifică periodic, dar nu mai târziu de 6 luni în cursul urmăririi penale, respectiv un an în cursul judecății, dacă subzistă temeiurile care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii, dispunând, după caz, menținerea, restrângerea sau extinderea măsurii dispuse, respectiv ridicarea măsurii dispuse, prevederile art. 250 și 250¹ aplicându-se în mod corespunzător.

XI. Opinia judecătorului-raportor

Opinia exprimată de judecătorul-raportor a fost în sensul **respingerii, ca inadmisibilă**, a sesizării formulate întrucât nu este îndeplinită condiția existenței unei legături între chestiunea de drept invocată și soluționarea fondului cauzei.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția penală în Dosarul nr. 4.184/107/2017/a9.1, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

În conformitate cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, *„Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”*.

Ca urmare, admisibilitatea sesizării formulate în procedura pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată de îndeplinirea cumulativă a următoarelor cerințe:

— instanța care a formulat întrebarea, din categoria instanțelor anterior enumerate, să fie investită cu soluționarea cauzei în ultimul grad de jurisdicție;

— soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării;

— problema de drept supusă analizei să nu fi primit o rezolvare anterioară printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și să nu facă obiectul unui asemenea recurs în curs de soluționare.

În speță nu este îndeplinită condiția existenței unei legături între chestiunea de drept invocată și soluționarea fondului cauzei.

Condiția legăturii între chestiunea de drept supusă interpretării și soluționarea pe fond a cauzei este îndeplinită ori de câte ori interdependența procedurilor specifice cauzei influențează într-o anumită măsură soluționarea fondului, soluția dată acțiunii penale sau civile în procesul penal.

Ca natură juridică, măsurile asigurătorii sunt măsuri procesuale cu caracter real ce pot fi luate pe parcursul procesului penal în vederea asigurării unuia dintre scopurile reglementate în art. 249 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Jurisprudența *Completului pentru soluționarea unor chestiuni de drept în materie penală* a stabilit inadmisibilitatea unor sesizări referitoare la probleme de drept vizând măsurile preventive, întrucât *lămurirea acestor chestiuni nu ar putea influența decizia ce va fi luată pe fondul cauzei* (în acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, Decizia nr. 11/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 7 iulie 2014, Decizia nr. 17/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 691 din 22 septembrie 2014, Decizia nr. 24/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 823 din 11 noiembrie 2014).

Deși prezenta sesizare vizează măsurile asigurătorii, acestea sunt tot măsuri procesuale, ce au caracter incidental în cursul procesului penal și de soluționarea cărora nu depinde nici acțiunea penală, nici acțiunea civilă.

Dacă ne raportăm la dispozițiile art. 249 alin. (1) din Codul de procedură penală, observăm că măsurile asigurătorii urmăresc fie asigurarea punerii în executare a sancțiunilor de drept penal (când sunt luate în vederea confiscării speciale, a confiscării extinse sau pentru garantarea executării pedepsei amenzii), fie asigurarea reparării pagubei produse prin infracțiune, fie garantarea executării cheltuielilor judiciare. Așadar, măsurile asigurătorii sunt măsuri procesuale care afectează exercitarea dreptului de proprietate (în componente cu privire la dreptul de a dispune) pentru a se asigura executarea unor dispoziții din cuprinsul hotărârii judecătorești prin care s-a soluționat acțiunea penală sau acțiunea civilă.

Decizia nr. 65/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 81 din 27 ianuarie 2022), Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală precizează că noțiunea de „soluționare pe fond” trebuie înțeleasă în sens larg, incluzând nu numai problemele de drept material, ci și pe cele de drept procesual, cu condiția ca de rezolvarea acestora să depindă soluționarea pe fond a cauzei.

Într-o altă decizie, în același context, s-a statuat după cum urmează; „cu privire la primul criteriu în raport cu care se examinează îndeplinirea condiției referitoare la legătura problemei de drept ce se solicită a fi dezlegată cu soluționarea pe fond a cauzei, este de menționat că acesta se consideră îndeplinit și în cazurile în care sesizarea instanței de trimitere se referă la interpretarea unor norme de procedură, esențial fiind ca de lămurirea problemei de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei” (Decizia nr. 7/2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 568 din 30 iunie 2020).

Din perspectiva condiției ca de lămurirea problemei de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei reținem că în jurisprudența *Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală* s-a statuat, de principiu, asupra înțelesului ce trebuie atribuit sintagmei „problemă de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei”.

Astfel, în Decizia nr. 16/2018 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 993 din 23 noiembrie 2018), Completul

pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a menționat că „prin aceasta trebuie să se înțeleagă dezlegarea raportului juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor sociale protegute prin norma de incriminare, inclusiv sub aspectul consecințelor de natură civilă, și nu rezolvarea unei cereri incidentale invocate pe parcursul judecării cauzei în ultimă instanță”, iar în Decizia nr. 23/2014 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 843 din 19 noiembrie 2014) s-a subliniat că „această condiție de admisibilitate, prin referirea explicită la soluționarea «pe fond» a cauzei, impune ca dezlegarea chestiunii de drept care formează obiectul sesizării să fie determinantă pentru rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal”.

În Decizia nr. 2/2022 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 234 din 9 martie 2022), Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a hotărât că „în cauza dedusă judecării, chestiunea de drept cu care a fost sesizată Înalta Curte vizează procedura de cameră preliminară al cărei obiect este reglementat în dispozițiile art. 342 din Codul de procedură penală, situație în care dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură penală nu pot fi aplicate prin analogie acestor dispoziții și nici subsumate noțiunii de soluționare a acțiunii penale pe fond a unei cauze. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a fost sesizată de către Curtea de Apel cu o cauză cu care a fost investită să soluționeze acțiunea penală pe fondul său. Încheierea definitivă a judecătorului de cameră preliminară este o încheiere prin care a statuat definitiv asupra legalității administrării probelor în două dosare distincte, și nicidecum în procedura de judecată a soluționării acțiunii penale pe fond a cauzei”.

Or, în cauza ce a generat chestiunea de drept pendinte, completul Curții de Apel Alba Iulia este investit cu soluționarea căii de atac exercitate împotriva încheierii de menținere a măsurii asigurătorii dispuse anterior în faza de urmărire penală. Soluția asupra acestei probleme de drept, în sensul menținerii ori încetării măsurilor asigurătorii, nu are legătură cu soluționarea acțiunii penale sau civile în cauza penală. Mai mult, chiar dacă măsura asiguratorie ar fi fost dispusă și în scopul recuperării prejudiciului civil, existența, la rămânerea definitivă a hotărârii ce are a se pronunța pe fondul acțiunii civile, a unor bunuri aflate sub puterea acestei măsuri are efect doar asupra modalității de recuperare a prejudiciului, iar nu a soluției date asupra acțiunii civile. Din perspectiva argumentelor teoretice expuse în deciziile menționate mai sus se observă că măsura asiguratorie nu constituie, prin ea însăși, o acoperire a pagubei, având doar rolul de a garanta repararea ei. Totodată, existența acestei măsuri nu este de natură a contribui la stabilirea soluției pe fond a laturii civile/penale în prezenta cauză, ea urmând a facilita recuperarea pagubei produse prin infracțiune, acoperirea cheltuielilor judiciare sau confiscarea bunurilor.

Prin urmare, întrebarea evidențiată în sesizarea de față care vizează stabilirea naturii juridice a termenelor prevăzute de art. 250² din Codul de procedură penală nu îndeplinește criteriul de admisibilitate analizat reprezentând o chestiune incidentală, astfel că răspunsul la această întrebare nu influențează soluția ce ar putea fi dată raportului juridic de conflict dedus judecării și nici rezolvarea acțiunii civile.

În consecință, în raport cu cele arătate, constatând, pentru toate argumente expuse anterior, că nu sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate reglementate de art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție va respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția penală în Dosarul nr. 4.184/107/2017/a9.1, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„În interpretarea art. 250² din Codul de procedură penală, care este natura juridică a termenului de 6 luni în cursul urmăririi penale, respectiv 1 an în cursul judecății, în cadrul căruia este necesară verificarea periodică a subzistenței temeiurilor care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii?”

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Alba Iulia — Secția penală în Dosarul nr. 4.184/107/2017/a9.1, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„În interpretarea art. 250² din Codul de procedură penală, care este natura juridică a termenului de 6 luni în cursul urmăririi penale, respectiv 1 an în cursul judecății, în cadrul căruia este necesară verificarea periodică a subzistenței temeiurilor care au determinat luarea sau menținerea măsurii asigurătorii?”

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală. Pronunțată în ședință publică astăzi, 9 iunie 2022.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE
A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător **DANIEL GRĂDINARU**

Magistrat-asistent,
Costin Cristian Pușcă

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Adresa Biroului pentru relații cu publicul este:
Str. Parcului nr. 65, intrarea A, sectorul 1, București; 012329.
Tel. 021.401.00.73, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro/brp/>

